

Grondbewerking in het najaar: kwaliteit gaat voor capaciteit

Lessen van SUSY

Een van de belangrijke factoren voor een succesvolle suikerbieten­teelt is een vlotte start in het voorjaar. Aandacht bij en nauwkeurige uitvoering van grond­bewerkingen in het najaar en de winter vergroot de kans hierop. De percelen van de toptelers uit de bedrijfsparenstudie SUSY (Speeding Up Sugar Yield) hadden een betere bodem­structuur dan die van de middel­telers.

Een van de belangrijkste bevindingen uit de bedrijfsparenstudie SUSY is dat in de suikerbieten­teelt veel zaken met elkaar verband houden. Zo hebben de grond­bewerkingen in het najaar een grote invloed op de suikerbieten­teelt van het volgende jaar. Een heel belangrijke bevinding is niet **dat** een bepaalde bewerking wordt uitgevoerd, maar **hoe** en onder **welke** omstandigheden dit gebeurt. Het begint met werken onder gunstige omstandigheden. Een belangrijke bewerking is op zowel klei­houdende als zand­gronden het aﬂaten van water dat op het land staat. Veel van dit water zal uit zichzelf door de drains (indien aanwezig) weglopen. Tijdige controle en onder­houd van de drains zijn dus belangrijk. Soms komt het voor dat er plas­vorming optreedt op delen van het perceel die slecht afwateren. Voorkomen dat water lang­durig op het perceel staat, ook op lichte gronden waar de hoofd­grond­bewerking pas in het voorjaar plaatsvindt, is de beste optie (foto 1).

Oogst- en spuitsporen losmaken

Na de oogst van gewassen blijven er vaak (diepe) sporen achter op het perceel,

Rubriek onder verantwoordelijkheid van IRS

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400 Fax: 0164 250962
E-mail: irs@irs.nl Internet: www.irs.nl
Eindredactie: Jurgen Maassen

Foto 1. Voorkom langdurige plasvorming op het perceel, ook als de lichte grond pas in het voorjaar weer wordt bewerkt.

waaronder de voormalige spuitsporen. Het lostrekken met bijvoorbeeld een woelpoot of cultivator heft de verdichting op en herstelt het contact met de onder­grond (en dus ook de drains). Dit ver­mindert de kans dat er water op het perceel blijft staan. Als later in het jaar de hoofd­grond­bewerking in het najaar plaatsvindt, verhoogt dit de kans dat er onder gunstige omstandigheden kan worden gewerkt. Ook voor het lostrekken van oogstsporen geldt dat het onder geschikte om­standigheden moet plaatsvinden. Uitvoering van deze maatregel onder natte om­standigheden doet meer kwaad dan goed.

Hoofdgrond­bewerking kleigronden

Op kleigronden is er voor suikerbieten keuze uit verschillende manieren van hoofd­grond­bewerking: ploegen, spitten of cultivateren. Wat de voorkeur heeft, hangt van bedrijfs­specifieke factoren af. Geen van deze grond­bewerkingen heeft een voorkeur als het gaat om opbrengst. Voorwaarde is dat de volledige bouwvoor voldoende wordt losgemaakt, er geen storende lagen in of direct onder de bouwvoor voorkomen, er wordt gewerkt onder voldoende droge om­standigheden en het resultaat een vlakliggend perceel is.

Ploegen

Het is bijna niet mogelijk om najaarsgeploegde zwaardere kleigrond (<17,5% lutum) met alleen ploegen goed vlak te krijgen voor een goede zaaibedbereiding in het voorjaar. Dit is echter wel belangrijk voor een goed zaaibed volgend jaar. Door een extra werktuig aan de ploeg te hangen met schijven of messen die de ploegsmeden egaliseren, is het mogelijk om in één werkgang een vlak resultaat te krijgen. Ploegsmeden egaliseren kan ook direct na het ploegen in een aparte werkgang, met bijvoorbeeld een rotoreg. Dit kan ook heel goed als de bovengrond bevroren is. Echter, niet elke winter biedt hiervoor de mogelijkheid. Het grote voordeel van het egaliseren van de ploegsmeden is dat in het voorjaar een kwalitatief goed zaaibed te maken is in één werkgang. Als de toplaag in de winter goed verweert, kan men zelfs zonder een zaaibedbereiding in het voorjaar de bieten zaaien.

Zavelgrond die goed vlak te ploegen is, heeft in de winter geen egaliserende bewerking nodig. Op deze percelen is het belangrijk zo vlak mogelijk te ploegen, zodat in het voorjaar het zaaibed in een

keer gereed gemaakt kan worden. In de regel gebeurt het ploegen van deze gronden in het late najaar tot het vroege voorjaar (december-maart).

Spitten

Spitmachines zijn goed in staat om vlak spitwerk te leveren (foto 2). Vooral als er veel en diepe oogstsporen door het perceel lopen is het in veel gevallen met een spitmachine makkelijker om vlak land te krijgen dan met een ploeg. Onderzoek op kleigrond van 35% lutum (50% slib) toonde aan dat het voor de opbrengst van de bieten niet uitmaakt of er wordt gespit of geploegd. Zijn aardappelen de voorvrucht van de suikerbieten, dan is bij spitten de kans iets groter dat de verloren knollen in de winter bevroren.

Cultiveren

Vanwege de verloren knollen uit de voorgaande aardappelteelt voeren veel telers de hoofdgrondbewerking voor de bieten uit met een cultivator. Hierdoor blijven de verloren knollen bovenin de bouwvoor. Dit beperkt de kans op (veel) aardappelopslag aanzienlijk. Ook deze methode heeft geen nadelige gevolgen voor de

opbrengst ten opzichte van de ploeg, mits de volledige bouwvoor voldoende wordt losgemaakt. In de meeste gevallen zal de werkgang met de cultivator door een diepe bewerking met de woelpoot vooraf moeten worden gegaan.

Wees zuinig op bodemstructuur

Bij de meeste bedrijfsparen was het type van hoofdgrondbewerking bij de top- en middenteler gelijk. Echter, de percelen van de toptelers in het SUSY-project hadden een betere bodemstructuur dan die van de middentelers. Dit geeft aan dat de invloed van de teler op de bodemstructuur groot is. De toptelers gebruikten bij hun hoofdgrondbewerking een lagere bandenspanning dan de middentelers en werkten vaker onder betere omstandigheden. Door de betere bodemstructuur van de percelen van de toptelers droogden deze sneller op en konden ze grote hoeveelheden neerslag beter verwerken. Hierdoor ontstonden bij de toptelers meer werkbare dagen.

Bram Hanse

Foto 2. Spitten heeft een vergelijkbaar effect op de opbrengst als ploegen.